

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 54 hallituksen esityksen johdosta laiksi velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 26 päivänä syyskuuta 1984 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 132 laiksi velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain 2 §:n muuttamisesta. Valiokunta on käsitellyt tämän esityksen yhteydessä ed. Arranzin ym. toivomusaloitteen n:o 43 velkojen korkojen vähennysoikeuden laajentamisesta verotuksessa, ed. Enävaaran ym. toivomusaloitteen n:o 58 asuntolainojen korkomenojen verovähennyskäytännön muuttamisesta, ed. Enävaaran ym. toivomusaloitteen n:o 59 opintolainojen lyhennysten vähentämisestä verotuksessa ja ed. Skönin ym. toivomusaloitteen n:o 149 korkovähennyksen omavastuuosuuden poistamisesta. Eduskunta on lähettänyt mainitut aloitteet valiokuntaan maaliskuun 20 päivänä 1984.

Velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain mukaan verovelvollisella on oikeus veronalaisista tuloistaan vähentää rajoituksetta korot, jotka kohdistuvat elinkeino- tai muuhun ansiotoimintaan sekä maatilatalouteen. Lisäksi verovelvollinen tai puoliso voi vähentää velkojen korkoja yhteensä enintään 25 000 markkaa, johon määrään voi sisältyä oman tai perheen vakituisen asunnon hankkimiseksi ja perusparantamiseksi otetun velan korkojen lisäksi muita korkoja enintään 10 000 markkaa. Vuodelta 1984 toimitettavassa verotuksessa sovellettavan väliaikaisen lain mukaan luonnollisen henkilön, puolisoiden ja erillisenä verovelvollisena verotettavan jakamattoman kuolinpesän muista kuin elinkeino- tai ansiotoimintaan sekä maatilatalouteen tai muuhun kiinteistöön kuin omaan asuntoon kohdistuvien velkojen koroista vähennyskelpoista on kuitenkin vain 400 markan ylittävä määrä. Sanotun väliaikaislain mukaan tämä omavastuuosuus otetaan huomioon myös vähennyskelpoisten korkojen ylärajaa laskettaessa siten, että korkojen suurin sallittu vähennysmäärä on tosiasiaassa 24 600 markkaa vuodessa.

Hallitus omaksumansa henkilöverotuksen kehittämislinjan mukaisesti ehdottaa, että selostettua omavastuuosuutta korotettaisiin vuodelta 1985 toimitettavasta verotuksesta alkaen nykyisestä 400 markasta 600 markkaan.

Ed. Arranzin ym. toivomusaloitteessa n:o 43 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin velkojen korkojen omavastuuosuuden poistamiseksi verotuksesta.

Ed. Enävaaran ym. toivomusaloitteessa n:o 58 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimiin asuntolainojen korkomenojen verovähennyskäytännön muuttamiseksi niin, että korkomenoista määräosa eli esim. 50 prosenttia voitaisiin vähentää maksettavasta verosta.

Ed. Enävaaran ym. toivomusaloitteessa n:o 59 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin opintolainojen lyhennysten saattamiseksi verovähennyskelpoiksi valmistuneiden opiskelijoiden vaikean taloudellisen tilanteen helpottamiseksi.

Ed. Skönin ym. toivomusaloitteessa n:o 149 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimiin velan korkojen omavastuuosuuden poistamiseksi jo vuoden 1985 verotuksessa.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Käsittelemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 43, 58, 59 ja 149 hylättäisiin.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 1984

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Muurman, jäsenet Ajo, Alppi, Impiö, Joutsenlahti, Linna, Malm, Martikainen, Poutanen, Surakka, Suti-

nen, Tenhiälä, Tuovinen ja Vainio sekä varajäsenet Kuusio, Piipari (osittain), Rusanen, Sasi, Savolainen, Vepsäläinen ja Vähäkangas.

Vastalauseita

I

Hallitus esittää, että luonnollisen henkilön muuhun kuin elinkeinotoimintaan, maatilatalouteen tai muuhun ansiotoimintaan kohdistuvien velkojen korkojen vähentämisoikeutta rajoittavaa omavastuusuutta korotettaisiin 400 markasta 600 markkaan ja suurinta sallittua vähennysmäärää alennettaisiin 24 400 markkaan.

Valtion vuoden 1985 budjettilaeilla hallitus kiristää voimakkaasti varsinkin nuorten perheiden asumiskustannuksia korkojen vähennysoikeuden rajoittamisella, asuntotulon perusteen verotusarvon riittämättömällä korottamisella, velkakirjojen ja osakkeiden siirtolaimaveron korottamisella, kiinteistöjen lainhuutoleimaveron inflaatiotarkistukset unohtamalla sekä energiaverotusta kiristämällä. Kokoomus ei voi hyväksyä tätä hallituksen epäsosiaalista linjaa siitä syystä, että oikeuden kohtuutaiseen asumiseen on katsottava kuuluvan ihmisen perusoikeuksiin. Tästä syystä asumiseen kohdistuvan verotuksen tulisi olla poikkeuksellisen lievä. Verotuksen painopiste on siis tältä osin virheellinen.

Hallitus perustelee esitystään henkilöverotuksen kehittämislinjauksella verotuksen yksinkertaistamisella. Asiantuntijoiden mukaan hallituksen esitys ei lainkaan yksinkertaista verotusta ja vähennä verohallinnon työtä. Arvioiden mukaan omavastuusuuden tulisi olla vähintään 1 000 markkaa, jotta verohallinnon työmäärän vähentymisestä voitaisiin puhua. Tosiasiassa hallituksen esitys vain monimutkaistaa ja vaikeuttaa

verotuksen toimittamista. Näin on siitä syystä, että vähennyskuitit edelleen tulee verovalmistelussa laskea, mutta velkojen korkojen kohdentaminen ja rajaaminen aiheuttaa lisätoimenpiteitä. Hallituksen todellinen tarkoitus onkin kerätä veronsaajille lähes 90 miljoonaa markkaa omistusasunnon hankkineilta perheiltä.

Korkojen vähennysoikeuden enimmäismäärää 25 000 markkaa ei ole korotettu vuoden 1980 jälkeen. Jos vähennyksen enimmäismäärä olisi haluttu pitää inflaation nousun edellyttämällä tasolla, pitäisi vähennyksen enimmäismäärän olla vuonna 1985 39 400 markkaa. Korkojen vähennysoikeuden enimmäismäärä on käymässä pääkaupunkiseudulla riittämättömäksi jopa nuorille ensiasuntoa hankkiville perheille. Kun asuntoliittisena tavoitteena on, ettei perhe jatkuvasti joutuisi vaihtamaan asuntoa, voidaan ensiasunnon kohtuullisena kokona pitää 60 neliömetriä. Tällaisen asunnon hankintahinnan voidaan Helsingin seudulla laskea olevan 6 000 markkaa neliö. Ottaen huomioon ASP-lainojen 20 prosentin omavastuusuuden ei korkojen vähennysoikeuden enimmäismäärä ole riittävä lainan ensimmäisinä koronmaksuvuosina. Näin on varsinkin, mikäli nuorella perheellä on muitakin lainoja, kuten opintolainoja.

Verotuksen pääperiaatteena on pidettävä sitä, että veronalaisesta tulosta on saatava vähentää siihen kohdistuvat menot. Asuntotulon verottamisesta annetun lain mukaan joutuu asunnon-

omistaja maksamaan asuntotuloa asunnostaan, jonka verotusarvo on yli 200 000 markkaa. Edellä mainitun verotuksen johtavan periaatteen mukaan tulisi sellaisten asunnon hankintaan kohdistuvien velkojen korkojen olla vähennyskelpoisia, jotka kohdistuvat asunnon hankintahintaan siltä osin kuin asunnosta määrätään asuntotuloa.

Hallituksen esitys velkojen korkojen omavastuusta sotii myös verotuksen horisontaalisen oikeudenmukaisuuden periaatetta vastaan. Kun meillä on hyväksytty se periaate, että oman asunnon velkojen korkojen määrä otetaan huomioon veronmaksukykyyn vaikuttavana tekijänä, ei tuosta periaatteesta pitäisi tehdä poikkeusta ainakaan omavastuuta säätämällä. Tämäntyyppinen ratkaisu epäoikeudenmukaistaa verotusta eri-

tyisesti huonoimmassa taloudellisessa asemassa olevien henkilöiden osalta. Yhtenä tällaisena ryhmänä voidaan mainita opiskelijat.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on vain verotuksen kiristäminen osaratkaisuna hallituksen pyrkiessä toimikautenaan ainakin 2,1 prosentin veroasteen nousuun. Esitys on asuntopoliittisesti virheellinen, koska erityisesti nuorten perheiden asumiseen tukea tulisi lisätä, koska mm. Suomi asuntopinta-alaltaan on noin 20 vuotta muita Pohjoismaita jäljessä. Esitys heikentää tilapäisesti vaikeuksissa elävien ihmisten asemaa.

Sen vuoksi ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain 2 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (73/83), näin kuuluvaksi:

2 §

Verovelvollisilla on oikeus veronalaisista tuloistaan vähentää elinkeinotoimintaan, maatilatalouden harjoittamiseen ja muuhun ansiotoimintaan liittyvien velkojen korot sekä indeksi- ja kurssitappiot. Kunnallisverotuksessa saadaan tietyn tulolähteen tuloihin kohdistuvien velkojen korot sekä indeksi- ja kurssitappiot vähentää kuitenkin vain sanotun tulolähteen tuloista. Verovelvollisella tai milloin kysymyksessä ovat puoliso, joihin sovelletaan tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) puolisoita koskevia säännöksiä, puolisoilla yhdessä on lisäksi oikeus vähentää velkojen korkoja

sekä indeksi- ja kurssitappioita yhteensä enintään 28 000 markkaa, johon määrään saa sisältyä oman tai perheen vakituisen asunnon hankkimisesta ja perusparannuksesta aiheutuneiden velkojen korkojen sekä indeksi- ja kurssitappioiden lisäksi muita korkoja sekä indeksi- ja kurssitappioita enintään 10 000 markkaa. Poist.) Erityislain nojalla verovapaan omaisuuden hankkimista varten otettujen velkojen korot sekä indeksi- ja kurssitappiot eivät ole verotuksessa lainkaan vähennyskelpoisia. *(Poist.)*

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 1984

Kimmo Sasi

Pirjo Rusanen

Lauri Impiö

II

Hallitus esittää velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamista siten, että korkojen yhteismäärästä olisi vähennyskelpoista vain 600 markkaa ylittävä osa. Rajoitus kohdistuu ennen muuta pienen- ja keskituloisiin, joilla hallituksen esittämä 600 markan omavastuuosa muodostaa suhteelli-

sesti suuremman osan korkomenoista kuin suurituloisilla.

Kun omavastuu ei koske elinkeinotoimintaa, maatilatalouden harjoittamista tai muuta ansiotoimintaa, verotuksen kiristyminen kohdistuu ensisijaisesti opinto- ja asuntolainoihin, mutta

myös kulutusluottoihin. Hallitus lisää siten asumis- ja opiskelukustannuksia käyttäen verukkeena verotuksen yksinkertaistamista. Vuodeksi 1984 eduskunnan enemmistö suostui 400 markan omavastuuseen ja hallitus on tätä korottamassa 600 markkaan eli nostamassa omavastuuta 50 %.

Hallituksen olisi omavastuun sijasta pitänyt selvittää, miten vähennykset tehtäisiin verosta eikä verotettavasta tulosta, koska nykyinen vähennystapa suo suurimman hyödyn suurituloisille veroasteikon progressiivisuuden tähden.

Hallituksen esitys on asuntopolitiikan kannalta

heikennys, jonkalaisia sisältyy useita muitakin valtion vuoden 1985 tulo- ja menoarvioesitykseen kuten aravatuotannon supistamisaikheet, aravalain leikkaaminen eräiltä väestöryhmiltä sekä tuoreimpana pyrkimys säilyttää kunnille enemmän kustannuksia asuntosektorilla.

Niinpä emme ole voineetkaan yhtyä valiokunnan kantaan, vaan ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiesitys hylättäisiin.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 1984

Osmo Vepsäläinen

Ulla-Leena Alppi

Juhani Vähäkangas